

Օրագիրն սկսելի զԵՅ-
մէջի բէշին օրարար 6
մէծիս վէ նիւսիս 40
բարա տըր :
Թաշարարտան միւշթէ-
րի հաղորդող իսթէհէն-
էր, սէնէվի պէտէլինի
423 դըշ. սող բարա
կէտնէրմէլի վէ հալսոտ
պուրատա պիր աստմ
կէտնէրմէլի պիրէր :
Իլալէրմէլի պիրէր
օրարար մէծանէն վէ-
րիլէնէր տըր :

ՕՐԱԳԻՐ

Իլաւաթին սրբաւր իլը
սէֆա իշին 2 դըշ. իլըն-
նի տէֆա իշին 4 դըշ.
վէ պիւտան նէշը օլու-
նաճաղարա բաղարըդ
օլուճաճաղ տըր : Մէք-
թուպ վէ սալթըն Պալըդ
բաղար դարուստնա ,
հալթիլէ խոնքն իւսթիլ
թընտա '6.24 Օրագիրն
հաղորդանէսինտէ 0. Խօ-
ճապարտան իսթիլէ կէտն-
ալէրիլէնէր տըր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐ ԱՌԵՒՏԲԱԿԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

1870 ԱՊՐԻԼ 16 ՀԻՆԳՇԱԲԻ

ԹԻՒ 149

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 16 ԱՊՐԻԼ

ԽԵՐԻՆԻՆԻ

Յորտնանքն եւէնի նշանաւոր
իւղէրնէն Գալթիլին մէծ խնամէ Մ.
Արեւի թարափընտան իրաւ օրունան
նութգուն խիւստալի մէտի տըր :

Նշանաւոր եւրամադ. հիւքմիւ-
նիւն միլլէթէ չէվրիլէնի իլլիթիլա-
սը իւղէրնէն Հիւքմիւթէ սիւալ
իլլէթէ իսթէմիլիլ տըր : Պու սի-
ւալիլիլ Գալթիլին թաղաթմ օ-
լունապրտան էվլէլ, պու հիւքմիւն
միլլէթէ իւտտէնի իծրուսը իլլին պիր
Մէնաթիլա-դօնիլթ հալըլըմա-
լարը զըմնընտ իմքէրաթօր հաղ-
րէլէրնէն միւքէլաւա խիթալէն
եւրամադ մէքթուպ կէտնիւսիլ
տըր : Մէքթուպ Մէնաթիլա-դօն-
սիւթ եւրամադ զամարաւա թաղ-
աթմ օլունալ : Պու կիւն մէտէլէ
չուրաւընը արամադաւա դալըլը տըր
քի, մէքթուպ Մէնաթիլա-դօնիլթ
միլլէթէ եւրամադ եւրամադ հա-
ղուգունալ կէտնիլ վէրէնէք սուրէթ-
տէ մի տըր. պէն աշիքեար սու-
րէթտէ վէ զամիլթիլ ըսհաթ օլա-
րադ ճէվալ վէրիլթիլ քի — խալըր,
(խաթիլիլ սու թարափընտան չօգ-
լիլ չօգ իլլի) : պու կէտնիլ վէրիլ սու-
րէթէն պիր չէյ օլուպ, լուղէթէր
իլլինտէ կէտնիւսիլ քտէ, Փաղաթ ա-
մէլիլաթտա մէվճուտ տէ իլլ տըր :

Ֆիլթուպը, Մէնաթիլա-Գօնիլթ
ահաթամընա հէպի, նշանաւոր
եւրամադ հաղուգունալ, անճաղ-
ուսումիլ ընյ պէտանը (քէտիլթ)
թարիլիլ իլլ իծրա իտէպիլէնէք,
վէ պու ուսումիլ ընյ պէտանը թէտ-
պիրնիլ տալիլ իմքէրաթօր քէտիլ-
լիլինտէն թէքիլթ խալըր իտէ օլվա-
ղըթ զուլլանապիլէնէք տըր. միլլ-
լէթ հիւքմիւսալըլընըն տըր ալ-
համէթիլ օլուն զամուն զօլմադ իւ-
րիլիլ միլլէթէ դալթանըլ տըր :

Քաւումիլ գուրա իլլ պիր չէյ իւ-
ղէրնէն միլլէթին ընյ իլլին սիւալ իլլ-
մէքնէ տըր — չէհիլի, սյըլընա պիր
հալտէ, պէա միւստալէլ, պիրա
թէֆիլիլ, քէտիլնէ թաղաթմ օլու-
նան թէքիլթիլ թէպալիլ իլլմէք-
լիլէ հաղըլ օլունալըլ մէյտանա
զօնուսն մէտէլէրնի անճաղ եւր-
նըլ պիր էլ եւրամադ էլլէ հալլ ի-
տէպիլթիլ, օլունալ պիր չէյ իւղէրն-
նէ իսթէթ օլունալըլ մալիլթա-
սար վէ մալապըլ պիր ճէվալ վէրիլթիլ,
եւ թաթալը իլլմէլիլ եւ եւր օլ-
մալը կիւլիլ տար պիր հալտէ պու-
լունալ — իլլթէ պու տուր ըլլէպիլ :

սիլթ եւանի պիր չէյ իւղէրնէն մէվ-
ճուտ օլուն հիւքմիւթ թարափըն-
տան էհալիլնէն էլ եւալ տէյտ ըն-
յի սիւալ օլունալըլ թէպալիլիլ : իլլ-
թէ պու պիւլիլէ միլլէթ, պէօլլէ
պիր հալտէ տիւսը իտիլթիլ տըր :

Միլլէթ, քէտիլ զալմիլնիլ է-
ուսիլէտիլնէն թէպէտալիլ իտ-
լալ իլլմէք էլլէթիլէթիլ թանըլ
իտէ, պու պապտէ ընյ իլլին պէտան
իտէմէլ, ընյ իլլ միւրաթը պիր ա-
տէմ էլլի իլլ զէնճիլթէնտ օլունալ
տուր, չիւնքի պիր աստմ իսթէրնէ
ընյ սիւալ իտէնէք տըր (սու թա-
րափաւ չօգ իլլի — չաւաթա) : սիլլին
պու կէտնիլ սէնաթիլա-դօնիլթ իլլ
նէ եւրամադաւա օլունալըլընալ պի-
լիլթիլնէլ. — միլլէթիլ միւսթիլն-
սիլլ օլուն պիր դըմըլտանալմադ վէ
միւսթիլնէլ պուլունան պիր չիտ-
տէթիլ թէպէտալիլ թարափընտ
մալալա իլլմէքալիլնէլ. (սու
թարափաւ թալիլն վէ սաղ թա-
րափաւ ճէրհ ալթամէթիլթիլ) : վաղ-
թիլթիլն էն ալթիլ պիր նիլմէթիլ օ-
լուն ուսումիլ գուրա իլլ ինթիլալ
իլլմէք մալապիլթիլթիլնէն պիր
մալըլալ պըրադալթալըլըլ. զի-
րա էլլէր ուսումիլ գուրա իլլ ինթիլ-
լապըլընալ պաղը եւանըլըլ օ-
լուր իտէ պիլէ, հիլ տէյիլ իտէ պու-
նուն նշանաւոր իծրաթը նիւա-
լէթ չիտտէթիլ թէպէտալիլ թա-
նէթիլնէ վէրիլ տէյիլ մէտալ իտէ-
պիլթ իտիլթ. չիտտիլ սիլլ կէտնէ օլ-
թէնէլթէնէ դարը իլլմէքալիլնէլ
պիրտէն տէյիլ պուլունան չու նէ-
թիլնէլ չըղալըլըլ քի, իմքէրա-
թօր հաղրէթիլթիլնէն մէքթուպու
իլլ վաղ օլունալըլ օլուն նշանաւոր
եւրամադ հաղուգունալ կէտնիլ վէ-
րիլ մէտիլ, սէնաթիլա-դօնիլթ հի-
լէ չըղալըլըլ տըր :

Շիմաթիլ պու հաղուգ. սահիլէն
քիլթիլնէն էլլէնէլէնէք տըր — սէնա-
թիլա-դօնիլթ պու հաղուգու-
թէքիլթիլնէն իմքէրաթօրնէն ալթուս-
նա թէքիլթիլ իլլմէքալիլնէն տըր. պու
խոստալ չիտտիլիլ հալիլթիլնէն տալա
պիտէն աղըրալըլ վէ քէտալը-
մըլ պիր թարափ տիլմէք տըր :

Պու կիւն քի կիւն, նշանաւոր
եւրամադ հաղուգ. վէ սէնաթիլնէլ
քիլթիլնէն իմքէրաթօրնէն վէ Մէնաթի-
լուն էլլէտիլնէն տըր. քիլթիլնէն տէրիլթ
տէյիլ քի չէրան, պիրա միլլէթ հիւ-
քմիւսալըլըլ պաղապըլտա թէվճիլ
վէ թէքը օլունալըլ սուրէթտէ տէ-
յիլ տըր :

Պու հիւքմիւսալըլըլ տայըմա

էհալտէ տըր վէ հիլ պիր վաղըթ
էհալտէն պաղապըլտա պիր քիլթիլնէն
եւանընալ զալապիլթիլնէն տըր
(չաւաթա) : Լալիլն պէն պու կիւն
քի քիլթիլնէն օլուն իլլին հալիլ իւղէրն-
նէ սէյլթիլթիլ, նշանաւոր եւրամադ
հիւքմիւսալըլըլ սէնաթիլնէն իմքէրաթօր
վէ Մէնաթիլ օլունալըլնէն էլլինտէ ի-
տիլ վէ իլլին պու հալիլտէ, հիլ օլ-
մաւա թէքիլթիլնէն կիւլիլ պիր չէյ
վար իտիլ, վաղա պու թէքիլթիլնէն
թըն էհալթիլնէլ իտիլնէն տալիլ արթըր-
մադ իսթէմէլ. (չիւն քի Մէնաթիլ
տալիլ իմքէրաթօր թարափընտան
նապ օլունալըլ պիր մէտիլնէն տըր)
Փաղաթ հիլ նապըլ իտէ չաւաթ պի-
լիլթիլ քի կիւն Մէնաթիլ պիր մէք-
լիլ տըր վէ մէքիլթիլ ըստ իլլէլ
վէ միւսալըլըլ պիր չէյ զաղալըլ
վէրիլ իւղէրնէն մէտալիլնէն տալա
տաղապըլըլ զօլըլըլ տալիլ իլլէլ
մէք, մէքիլթիլնէն տալիլըլըլըլ
պիր պու թարափ թէպալիլնէն վէ միւ-
հաղալըլ թէքիլթիլնէն տալիլնէն հա-
սըլ օլուն նէթիլնէնէն տալա զօլալ
տըր անթէր զաղալըլ իլլտըրմէք
Փաղաթ իծրաթընը բարալ իլլտըր-
մէլէ չըղալըլըլ միւսթիլնէն տըր (թա-
սիլն) : Խալիլ պու ուսումիլ պիր թէ-
քիլթիլնէն տալիլ տէք ու իլլալ օլ-
մալըլըլ : Միլլէթիլն ուսումիլն պէ-
տանը ընյ իլլմէլիլ թէպալիլնէն, հիլ
պիր վաղըթ միլլէթ հիւքմիւսալըլըլ
ըլլըլըլ իսթիլն վէ սահիլ սուրէթ-
տէ իծրաթընա տալիլ պիր թէպալիլ
օլունալըլ տըր (իսթիլնէն քիլթիլնէն
տէն թէքիլթիլնէն ալթամէթիլթիլ) : Գալ-
լի տէքա ուսումիլ էհալիլնէն ընյ իլլնէն
պիր չէյ թաղաթմ օլունալըլ վէ իծ-
րաթընա զուրա վէրիլթիլնէն տըր.
Հալթիլ 1852 վաղալըլըլ կիւլիլ,
պիր չէտիլ թէպէտալիլ թաթալըլ
սօնրա վէ ալթիլ զօրղու թէքիլթիլ
թալթիլնէն օլունալըլ, (Նալթիլ-
նուն իմքէրաթօր օլունալըլ տալըլ)
վէրիլնէն ընյ կիւլիլ միլլէթիլնէն իտ-
թիլնէն նիլէ ընյ իլլին վէրիլնէն
իլլնտէ մէլէր չիւրէն վալ մը տըր :
... Պիր միլլէթ պիր թարափը
հէտէք, վէ սիլթիլ թարափընտ
օլունալ պիրիլ թաթալըլ իլլմէք
զուրթուլըլ օլուն պիր մէվլըլ
վաղ օլունալըլ թաթալըլնէն տալիլ
չիւրիլ թէքիլթիլնէն տալիլնէն իլլ :

Լալիլն պաղապըլըլ կիւլիլն. պէն
տէրիլ կիլթէնէք վաղըթ իլլին, միլլ-
լէթէն էլլէն ճէվալըլըլ իսթէլնէն
պէտանը ընյ իլլմէլիլ, թէպալիլն-
նիլ գուլլանալըլ միլլէթիլնէն հիւքմիւ-
տալըլըլ իլլին սէյլթիլնէն վէ էք-
քիւրընը պէտան իտէնէք խալիլն

պիր թէպալիլ օլունալըլ : Պու իլլ վա-
ղա պիր չէյ տէյիլ իլլա միլլէթիլն
միւրաթընը զաղալ ու զաղթ իլլմէք
իլլին պիր թէպալիլ տըր :

Իլլթէ պու ուսումիլն պէտանը
ընյ խոստալըլնէն մէտալիլնէն չը-
ղալըլըլ թէքիլթիլն չու օլունալըլ քի
իլլըլտէ, պէլթիլնէն եւրամադ
վաղըթտա, մէտալիլնէն ընյ իլլին,
եւանի իմքէրաթօր, օլունալըլ ընյ
պէտանը ալթալըլ իլլ իլլալըլնէն
օլունալըլ հալտէ, Ֆրանսալըլ տէս-
թօլթուգ վէ տըր թաթալըլըլ հիւք-
միւ թալթիլնէն վաղ իտիլ :

Պիր ՍԵՍ — էլլէր միլլէթ պուլնա
րաղը օլունալ :

Մ. ՎԵՐԵՎ — իլլթէ թալմ մէտէ-
լէ տալիլ օլունալըլ պիլմէքալ տըր
քի, միլլէթ, մէքիլթիլնէն վէ թէքիլ-
թիլ օլունալնէն պիր թալթիլ իլլ միւ-
րաթընը ըլլալըլ վէ պէտան իտէպիլ-
լիլ մի :

Իլլթէ պիւլա զարաղ օլունալըլ սէ-
նաթիլնէն գօնիլթիլնէն զարաղ օլուն
գրիլթիլնէն պէտան իլլտըլ. իլլ-
թէ պու սէպիլթիլնէն նալիլ տըր
քի, անը, միլլէթիլ խոլնալ իտէ-
նէք պիր չէյ մաղալըլնտա վէ մէք-
թուպիլ իմքէրաթօրնէն վաղ իլլ-
միլ օլունալըլ հաղուգ. իտէտէնիլ սը-
ֆաթըլ իլլ զաղալըլ իտէմէլ, խալըր
նշանաւոր եւրամադ հիւքմիլ սէլա-
հիլթիլնէն հաղըլթալըլ հալտէ միլլէ-
թէ վէրիլթիլ օլունալըլ, իլլա
հիւքմիւսալըլ պաղընտա պուլունան
աւտէլիլնէն էլլինտէ գալաճաղ տըր :

Պունտան ուղալըլ կիւլթիլնէն,
սէնաթիլնէն գօնիլթիլնէն տիլթիլնէն
քեւալըլըլ թէքիլթիլնէն հալթիլ
կէթըմէ, չիւնքիլ քէտալըլըլըլ
իսթալ իլլտըլ, վէ կէտիլթիլնէն
քի, պու սէնաթիլնէն գօնիլթիլնէն
թիլթիլնէն գօնիլթիլնէն սէլալիլնէն
թիլթիլնէն պիր գըլթըլ տալիլնէն
միլլէթտէն ինթիլալ օլունալըլնէն
Մէնաթիլ օլունալըլնէն վէրիլթիլնէն տըր :
Մ. Լալիլ Օլիլթիլնէն պիւլթիլնէն
նա գաղըլ չուսու իսթալ իլլմէք
վէք զօլալ տըր քի, ինթիլալ ի-
լլ նապ օլունալըլ օլուն իլլինճի
գալալըլըլըլ իլլ թիլթալըլ վէ ֆաղ-
լա էնկէլ օլունալըլ պաղըլա պիր չէ-
յէ եւրամալըլ :

Խալիլ իսթալըլ իտէլնէն տէրիլթ
քի սէնաթիլնէն գօնիլթիլնէն նալթըլըլ
ըլլալըլ նշանաւոր եւրամադ հա-
ղուգունալ միլլէթէ վէրիլթիլնէն, իմ-
քէրաթօրնէն էլլինտէ թէքիլթիլնէն
տէ տըր, վէ ուսումիլ պէտանը ընյ
թէպալիլնէն իտէ պիր թէքիլթիլնէն
պիր թէքիլթիլնէն օլունալըլնէն պաղըլա,

ընդ կողմերուն մէջ իրենց սուրբ պարտուցը ճշմարիտ բարձրանալը լըսեալով պիտի ըսեն մեզի՝ այդ Պապութեան անիրաւութեանց վրայ հակադրած աշտարակը ահա կսկըսի՝ զայդպիսիք և ուրիշ որ կրնայ պատուար կենալ ու արդիւն զայն։

Սակայն մեր Արեւելեան կաթողիկէ հասարակութիւնը որ ի բազմաց հետէ գրեթէ միշտ եկեղեցականաց պատճառաւ անգաղարտապաշտեաց ու զրկողութեանց մէջ թաւալած ըլլալուն, այժմ մեզի հետեւող եկեղեցական դասին այսչափ ըրածին ալ դո՛ւք իրաւ, միայն թէ ասկէց վերն ալ շանայ ժողովրդեան քաղաքական և կր նահանգային իրաւանցը խնդիրներուն որոշողութեանցը մէջ իբր անդամ լինին ալ նոյն հասարակութեան չի պատկերացուիր որ իրեն կը վերաբերի։

Ուստի հիմայ որ մեր եկեղեցականները ակնհայտաւ եղան Հռոմի քաղաքականութեան ու հասկացան այդ ճամբով մեր ուր կը թալը, հիմայ որ տեսան ընցին ու կարգաւորին Սանթալմանի այդ խօսքը թէ՛ «արդարութիւնը, ճշմարտութիւնը ողջամիտ դատողութիւնն ու պատմութիւնը ողջակէզ նուիրեցին Ատափկանութեան մէջ իրենց կանգնած կուռքին» չեմ կարծեր որ արձեւալ Հռոմի վեհապետութեան իբր հաւատարմ գլխաւոր գան մեզի ներկայանան։ Որովհետեւ ինչպէս անցեալներու Տօքթօր Շիլմանը լաւ կըսէ, «Հաւուն, Պիոս, Պապութիւնն ու Հռոմ մի և նոյն ըլլալը իմանալէն վերջը, ու զմեզ Արեւելեան Հայք կաթողիկէ անուանելէն վերջը պէտք է տարօրինակ ապշութեան օրինակ մը ըլլալով դարձեալ եւս Հռոմեական եմ ըսելու նախադիմքը յանձն առնէ»։

Որովհետեւ այդ հոռուից ու ճշմարտասօս հատուածը յիշեցնելու տեսնենք ուրեմն թէ այդ գրութիւնը ինչ կը նշանակէր։ Ըստ մեր կարծեաց օրէնքի ալ հեղինակը պապութեան բռնապետեալ իշխանութիւնը հիմնահատակ կը կործանէ և ոչ անունը կուգէ անգամ պահել, սակայն միւս կողմանէ ալ կաթողիկէութեան սկզբանցը հաւատարմ մնալ ու այդ ճշմարտութիւնը քաղողը իրեն պարտը կը սեպէ, միայն բանիւ կընդունին կաթողիկէութիւնը նոյն առանց պապութեան։

Արդ տեսնենք թէ ինչ է սահմանը կաթողիկէութեան և հռոմեականութեան։ Ենթահարապէս այն պէս կարծուած է թէ այս երկու բառերը մի և նոյն նշանակութիւնը ունին, բայց իրօք պէտք է ըլլան, վրան զի Հռոմեականութիւնը օր օրի իրեն վարդապետութեան մասերուն մէջ աշխարհի տարօրինակ խնամակալութիւններ մտցուցեր է և շարունակ կը մտցնէ որ վերջապէս թէ Աւետարանին և թէ բանասկանութեան դեմ ամեն օր կը մեղանայ։ Օրինակի համար ճշմարիտ Հռոմեական մը այնպէս կը կարծէ թէ որ և իցէ անձ որ իւր կրօնքէն չէ, չէ թէ միայն այդ անձը Քրիստոսն չի համարիր, այլ նախ դատաւարտութեան արժանի կը սեպէ, իսկ թէ որ ընդհակառակն ըստ Քրիստոսեանութեան ներդաւած ըլլայ այդ անձին, ինքն

ալ այն ժամանակը նորմալ է։ Ընդմարիտ Հռոմեական մը Պապին իշխանութեանը և վարդապետութեանցը հակառակ օ՛ր և իցէ գրութիւնն որ կարգայ ու համազմունքը ցուցնէ, նորմալ է ինքն ալ։ Ինչ պէտք է համարել վանական դատաւարաւորութիւններուն վերջնական և նոյն դեմ մեղանշողներուն վրայ տեղացնելը ինքն ինքն, կրնանք գրութիւն մեծ հեղինակի մը հետ թէ քանի մը կրօնաւորներէ և մայրապետներէ զատ արքայութեան գլուխէն ներս մանուկներուն թիւը շատ քիչ է։

Ուրեմն իրօք պէտք է ըլլալ ըսեն Քրիստոսի գրութեանը հետեւելով կաթողիկէ աշխարհը ընդհանուր եկեղեցւոյն անդամ առանց Հռոմեական ըլլալու։ Աւայս նպատակաւ հրաւիրել մեր եպիսկոպոսներն որ կաղմին իրենց Քրիստոսեանական ժողովքը, գնեն հիմունքն իրենց ընդհանուր քրիստոսեանութեան, առաջնորդ տեսնելով Աւետարանին հոգին որ կըսէ «Յառմ ծանոցեն պէտք լինել իմ աշակերտը եթէ սիրեցէք զիմեանս»։ Ուստի ինչ որ հին եկեղեցիները բնին, հայրապետներէն մնացած ճշմարտութիւն կայ հաւատայ վարդապետութեան վերաբերեալ անոք պէտք է ըլլան իրենց վեմը՝ արտաքսելով ինչ որ փառասիրութիւնը, տիրողութեան հոգին, մակեռանդութիւնը որ մարդկայնութիւնը կը դարձնէ ի վեր պէտք մայ եկեղեցին։

Երբ այս հիման վրայ եկեղեցի մը կաղմալ թեպէտ և ամենափոքր եղած ըլլայ, սակայն ճշմարիտ Քրիստոսի եկեղեցին ըլլալուն շաղկապ և կամուրջ լինայ ըլլալ այն ամեն եկեղեցիներուն, որոնք կը կաղմեն Քրիստոսի ընդհանուր եկեղեցին։ Այս է ահա մեր հասկացածը Տօքթօր Չիլմանին գրութեան։

Հարկէ Երան

Այս օրերս Արշակ Բ. ծանօթ նիւթի մը վրայ նոր ողբերգութիւն մը ի լոյս ընծայուեցաւ որն որ լիովին իր եղանակութիւնը ունի։ Հեղինակը մէկ օրինակ մ'ալ մեզի զըբ կած ըլլալով ազգին ուղղորդութիւնը հրաւիրելու համար, իր վրայ պատշաճ դատեցինք նոյն գրութեան վերջապէսը հասարակութեան ներկայացնելը դադարեալ մը տալու համար և իբր համառօտ տեղեկութիւն մը գրուածքին, յաւելցնելով հեղինակին ինքիւրքը, այսինքն բանասիրաց կողմանէ օ՛ր և է քննադատութիւն սիրով ընդունելու պատրաստ ըլլալը նոյն իսկ ուղղակի իւր հասցեւորը, և թէ բարեհաճին, կաթմա Մէհմետ Ալի բաշա խան Նօ. 12 Շիրքէթի Խայրիէ անօթեանութեան սենեակը՝ Մանուէլ Ստայեան։

Իւր մի միակ փափաքը ազգին ծառայութիւն մը մատուցած ատենը, ըստ կարի անթերի և ընտրելու գոյն ընելը զայդ ըլլալով կը յուսայ ազգայնացնելու քաղաքացիական և խըրախոսանաց արժանանալ։

Այն գրութիւնը կը ծախուի Պաֆֆեանց և ուրիշ դրամաճառաց ըսկ զինը մէկ քառորդ Մէճիտ։

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

Ողբերգութեան սկիզբը՝ չուղեցի յառաջարկանով մը նախապաշարել միտքերը։ Համառօտ վերջաբանով ներդաւած ընթերցողացս ուղղութիւնը կը հրաւիրեմ՝ գրութեան երեք գլխաւոր կէտերուն վրայ։

Առաջին՝ նիւթը, երկրորդ՝ ոճը, երրորդ՝ լեզուն։

Նիւթը՝ յիշաւի նոր չէ, Հեռուէր որ գրութիւնն ալ նոր չըլլայ։ Մեծ անուն Խորէն Եպիսկոպոսն ալ հրատարակած է Արշակ մը, բարեւոյցով Պէտիկթաշեանին Արշակըն ալ, միւս երկարատևութեանը հետ, մամուլի տակ է։ Ամենայն ազգք մի և նոյն նիւթերը կրկնել, երեկներ ու յեղյեղեր են նմանութեամբ կամ հետի ողբութեամբ, մենք երկուքն ալ վանց առնելով, շանայնք եմք՝ մի միայն պատմութեան հաւատարմ ըլլալու։ Ընթերցողք՝ կրնան վիշտել, բանասէրք՝ բազմաթիւ ու քննել։

Ոճը ծագելու է ու պարզորոշ, պիտի ըսեն, արեւելք կը հօտի։ Լուծիւնիս չեմք ուրանար՝ Հայ եմք, Արեւելեան բնքը աւելորդ կը լայ, ինչպէս Հեղիայ, (տես Քալիստոպոլի)՝ Սաղմոսագար ողբերգութիւնը) Պարսից և Արաբացոյ ու Օսմանեանց գրութիւնները ինչ են այլաբանութեամբ, Հայն ալ բանի որ անոնց պէս արեւելեան ժողովուրդ մըն է, Արեւմտեայ մարձաւորութիւնը՝ պէտք է մուսնիւրայ իրեն բարոյական իւր հայրենիքը։ Արեւելք՝ արեւու և ինչոյց աշխարհէն է։ Նամակը իր ինքնովը, եկեղեցին իր ծէսովը, աղբ մը իր ընդուն յատուկ ոճերովը։ Բաւական է որ, գարուս պիտանի և օգտաւէտ գրութեան համաժողով բանաստեղծութիւնը փիլիսոփայութեան վրայ խորանալը լայ։ Գարձեալ ու քննելն են որ իրենց դիւցազունները խօսել տուեր են և կուտան տաղաչափելով, մենք ողբել տամք արձակ։ Ներդաշնակութիւնը չէ՛ ըսկ ի կապան։

Պարզ լեզուն մասին՝ դիտողութիւն պիտի ընեն ոմանք՝ չափազանց դարձուի մօտիկ ըլլալը՝ պատասխանեմք քաջահմուտ Այվազեան Եպիսկոպոսին հետ (Ուր այս ճշմարիտ և գովելի սկզբունքը կընդունի թէ աշխարհաբար պէտք է միշտ մարքերը տփուալընել ու հեղուկեմք փոքրեցեալ։ Մտքերն հասկցուեցաւ։

Կան բանիւտն անձինք որ դաւառը՝ մեռած լեզու մը կը համարեն, մենք ընդ հակառակն օրէնքի որ դաւառական բարբառներ կան մեռնելու լեզուներ են միտքերնիս գրել եմք։ և հասարակաց կըթուութեան ծաւալման առջին մէջմէկ վաղախու թուեմք։ օր մը անշուշտ՝ պարզ դարձաւ մը սկիզբ վրայ՝ ալ մենքնիս ալ զիրար հասկնալով, ձեռք կուտանք իրարու։

Աւ մանուշակայ այս ազգային դժուար պարագաներուն մէջ յորում կը տեսնեմք կրօնը՝ դժբաղդաբար, անարժան պաշտօնից ձեռք, բաժներ է միայ հօր որդիքս, կը հաւատարմ թէ լեզուն պիտի ըլլայ՝ կապ միութեան ամենուս, ալ մենքս ալ հաւատարմաց գլուխ

ծուելով նախկին Այրարատեան մայր բարբառոյն առջի. առ ժամս, բաւական է չարհամարհենք սանդուղին ոտքերը։ Թո՛ղ հեռուի արդեան մանկտին այս գրութեան, ամենէն հեռաւոր նպատակն ալ՝ ամենէն մեքաւորը կը լլայ։

Ա. Զ. Գ.

Տօքթօր Ս. Միսնասան Հայազգի բժիշկը որ Ամերիկայի մէջ քանի տարիներ բժշկութիւն ընելով անուանի եղած է, հիմայ Պօլիս եկած է բժշկութեան, վերաբուժութեան և մանկաբուժութեան վերաբերեալ ամեն տեսակ հիւանդութեանց նախընտրելի Խառ զիւղ Փարմադ-գաբաւ փողոցը թիւ 12 տունը, Ղալաթիա Ամերիկայի մաշալային վերի յարկը իւր գրասենեակը, ու Բերա Սողըզ ողաճի Թաթալլար փողոց թիւ 8 տունը կամ Թաթաթի կարգը Սինեօր Գանչուք եղբայր գեղարանը։

Աւրաթ օրերը Խառ զիւղ իւր տունը ժամը 3 Էն մինչև 8, և երեքշաբթի օրերը Ղալաթիա Ամերիկայի մաշալան ժամը 6 Էն մինչև 9 Զօր պիտի նախ հիւանդաց։

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

ՅԱՅՍԵՆԻԱ ՔԻՆԱԳՈՒՇԻԱՆ ԱՅԷ ԱՆՔԱ

Մարտիտեա քինագոուշուան պէշ ալեքսանդրէնք պիւլիթերի 423 դարուս տարիքնապատ արք. պու պիւլիթերին քեաֆէթիթ 5000 թանէ օրուպ, պէշ ալեքսանդրուս չաթիլաթի ձեալի միւսիպիթէ, 46800 պիւլիթ 430,000 տան 25 թալերի գաւար գաղանաճապ արք. 1870 -պիւլիթ 29 տան միւսի 18 Էն քառորդ։

1 Նօ.	430000	20 Նօ.	5000
4 »	400000	40 »	2000
4 »	80000	450 »	4000
4 »	50000	500 »	400
4 »	40000	600 »	200
4 »	30000	4000 »	400
4 »	20000	34480 »	95
3 »	40000	33800	

Մեքիթի պիւլիթեր պու պէշ չեքիլիտն պիւլիթիտ գաղանապիլիթ պուտարան սաթիլն պիւլիթ վե Խաթաթ Թափ պիլիթ մայիլաթ թաթիլիթէր, Գալաթիա տա Գօթիթիտ խանր գարուսու Խանրիտ Նօ. 46 Մ. ձանթիթ օտուս մաղադապիտ միւրաճաթ թիթիթի արք։

ԻՆՔՈՒՄ ԹԵԻՆԵՐԸ ԵՆԴԵՐԻՆ ԹԵԻՆԵՐԸ

Ալիթիա, Յրանա, Բուսիա, Խիթալիա, Զիլիթիա, Պիլիթիա Թե Սրանիտ հիւրիւթիթ լեթիթիտ հիւրիւթի թիթիթ օվե թաթիլիթապ սէհիթիթ, պէշիթիթ 800, 000—700,000—600,000—500,000—400, 000—300,000—200,000 օվե տալիթ գաղանաճապար օրուպ, ֆիլիթիթ իսէ 40—20—40—60—440—430—240—350—350 Ֆրանկոս տաթիլիթապար արք։

Մեքիթի պիւլիթիթ արանար, աղճէթի օվե Ֆալիթ գաղա օլմադարան պաղապ, 40—50 սէնէթի գաղապ պիլիթ պիլիթիթ օլմադար գաղանապիլիթ իսին թաթիթ օրուպ, օվե թաթիլիթ պիլիթ օվապ պիլի չէպ գրարապ պիլիթ իսէ տաթիլիթ, կիթիլիթ օլմադարաթ արք։

Թաթիլիթ մայիլաթ թաթիլիթ, Գալաթիա տա Գօթիթիտ խանր գարուսու Խանրիտ Նօ. 46, Մարթիթ Մ. ձանթիթ օտուս մաղադապիտ միւրաճաթ թիթիթ արք։

ՍԱՀԻԳ ԲԵԹԵԼԱԶ ՎԵ ՄԻԿԵԼԼԻՅՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆԻ ՍԵՆԱՐԵԱՆ

Յ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԹԵՂՈՒՆՆԵՐԸ